Lieta Nr.A420506112
SKA-29/2016

S P R I E D U M S

Rīgā 2016.gada 3.oktobrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnesis A.Guļāns
tiesnese V.Krūmiņa
tiesnese L.Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/, /pers. B/, /pers. C/ un /pers. D/ pieteikumu par Izglītības un zinātnes ministrijas 2012.gada 26.jūlija rīkojuma Nr.09-01/442 atcelšanu, sakarā ar /pers. A/ un /pers. B/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 16.jūnija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – Ministrija) izsludinātajam konkursam uz vakanto ierēdņu amata vietu – valsts sekretāra vietnieks – Sporta un jaunatnes departamenta direktors, pieteicās 11 pretendenti, tostarp pieteicēji /pers. A/ un /pers. B/,

Ar Ministrijas konkursa komisijas 2012.gada 3.jūlija sēdes lēmumu (protokols Nr.09-20.2/2) trešā persona atzīta par vispiemērotāko kandidatūru.

Ar Ministrijas valsts sekretāra 2012.gada 26.jūlija rīkojumu Nr.09-01/442 (turpmāk – Rīkojums) trešā persona iecelta valsts sekretāra vietnieka – Sporta un jaunatnes departamenta direktora amatā.

Nepiekrītot Rīkojumam, pieteicēji vērsās tiesā.

[2] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 15.februāra spriedumu pieteikums apmierināts.

[3] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 16.jūnija spriedumu pieteikums noraidīts, norādot turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Pieteicēji nepiekrita konkursā izvirzītajām prasībām – vēlama pieredze darbā valsts pārvaldē un vēlamas zināšanas par tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādes un virzības procesu, jo uzskata, ka šādām zināšanām ir jābūt obligātām.

Prasību izvirzīšana ir valsts pārvaldes iestādes vadītāja ziņā, jo viņš atbild par iestādes darbu kopumā. Tiesa neiejaucas iestādes rīcības brīvībā noteikt piemērotākās prasības amatpersonām un darbiniekiem. Tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai iestāde nav pieļāvusi rīcības brīvības izmantošanas kļūdas, piemēram, vērtējusi personas pēc tādiem kritērijiem, kas nav saistīti ar iestādes funkciju veikšanu.

Pieredze darbā valsts pārvaldē un zināšanas par tiesību aktu un politikas plānošanas dokumentu izstrādes un virzības procesu ir saistītas ar iestādes funkciju veikšanu. Tiesa vērtēja to, vai iestādes izvirzītie kritēriji ir objektīvi un racionāli, un nevērtēja to, ka minētās prasības iestāde ir izvirzījusi kā vēlamas, nevis kā obligātas.

[3.2] No Valsts civildienesta likuma 8.panta pirmās un otrās daļas neizriet, ka Ministrijai jāizstrādā amata konkursa nolikums un jāpublicē tas Ministrijas mājas lapā. Valsts civildienesta likums nenosaka pienākumu Ministrijai informēt amata pretendentus par amata konkursa pārbaudes kritērijiem.

[3.3] Tiesa nevar pārvērtēt pieteicēju prasmju atbilstību konkrētam līmenim, jo atbilstību vērtē iestāde (komisija) novērtēšanas brīvības ietvaros, un, kā atzīts tiesību doktrīnā, personas zināšanu un cita veida atbilstības izvērtējums nav pēc būtības pārbaudāms tiesā. Taču tiesa var pārbaudīt, vai lēmuma pieņemšanā ir ievērots procesuālais taisnīgums, vai nav pieļautas procesuālas kļūdas, vai iestāde nav vadījusies pēc lietā nebūtiskiem, patvaļīgi izvēlētiem faktiskajiem apstākļiem, vai vērā ņemtie fakti ir pierādīti.

[3.4] Pieteicēji norāda, ka intervija 2012.gada 29.jūnijā plkst.14.00, kur pirmā dalībniece bija trešā persona, sākās nepilnā konkursa komisijas sastāvā – komisijas locekle /pers. F/ ieradās uz šīs intervijas beigām. Vienlaikus intervijas otrajā daļā minētā komisijas locekle varēja uzdot papildu jautājumus, ko viņa arī darīja. Tas, ka /pers. F/ nokavēja intervijas sākumu, uzskatāms par intervijas norises trūkumu, kuru bija iespējams novērst vēlāk, uzdodot jautājumus pretendentam. Intervijas sākuma nokavēšana pati par sevi nav vērtējama kā tāda, kas varēja ietekmēt konkursa rezultātus pēc

būtības.

[3.5] Pieteicēji norādīja, ka konkursa 2.kārtā (intervija) 2012.gada 29.jūnijā pretendenti tika maldināti par konkursa komisijas locekļu sastāvu – komisijas locekļa /pers. G/ vietā piedalījās cita persona, kura nav komisijas loceklis. Tomēr konkursa komisijas 2012.gada 3.jūlija sēžu protokolā ir parakstījies /pers. G/.

Protokols ir faktiskais kopsavilkums notikušajam konkursam, līdz ar to apstāklis, ka kāds no komisijas locekļiem nav piedalījies vienā no četrām komisijas sēdēm, nav uzskatāms par tiesisku šķērsli parakstīt konkursa kopsavilkuma sēdes protokolu.

/pers. H/ komisijas sēdē piedalījās kā konsultants saistībā ar juridiskiem jautājumiem un pildīja Ministrijas Nodrošinājuma un finanšu departamenta juriskonsulta pienākumus un piektdienās aizvietoja departamenta direktora vietnieku juridiskajos jautājumos /pers. G/.

[3.6] Izvērtējot pieteicēju argumentu, ka konkursa komisijā nebija nevienas personas, kurai būtu atbilstoša izglītība un dokuments, kas dod tiesības novērtēt angļu valodas zināšanas, apgabaltiesa konstatēja, ka komisijas priekšsēdētāja /pers. J/ studējusi *Oxford Brookes University*, Lielbritānijā, kas ļauj izdarīt secinājumu, ka viņai bija pietiekamas zināšanas, lai izvērtētu pretendentu angļu valodas prasmi.

Tā kā konkursa intervija nav uzskatāma par procedūru, kurā persona iegūst dokumentu par angļu valodas zināšanām, nav pamatots pieteicēju arguments, ka komisijas locekļiem bija jābūt dokumentam, kas apliecinātu viņu tiesības novērtēt angļu valodas zināšanas.

[3.7] Valsts civildienesta likuma 9.panta piektajā daļā noteikts, ka attiecīgā iestāde publicē laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" šā panta trešajā daļā minētās amatpersonas lēmumu par pretendenta iecelšanu amatā piecu dienu laikā pēc lēmuma pieņemšanas. Līdz ar to pieteicēju arguments, ka par pieņemto lēmumu viņiem personiski bija jāpaziņo piecu dienu laikā, nav pamatots.

Sludinājums par to, ka konkursa kārtībā 2012.gada 30.jūlijā valsts sekretāres vietnieces – Sporta un jaunatnes departamenta direktores amatā iecelta trešā persona ievietots laikrakstā „Latvijas Vēstnesis" 9.augustā (125.numurs), neievērojot Valsts civildienesta likuma 9.panta piektajā daļā noteikto termiņu, tomēr šāds pārkāpums vērtējams kā nebūtisks, jo ar to nav aizskartas pieteicēju subjektīvās tiesības.

Apgabaltiesa nesaskata atšķirīgas attieksmes aizlieguma principa pārkāpumu konkursa norisē, jo visiem pretendentiem tika izvirzītās vienādas prasības un 2.kārtas (intervijas) laikā visiem uzdoti iepriekš apstiprināti jautājumi, kas ļāva pretendentu atbildes savstarpēji salīdzināt.

[3.8] Rīkojums pieņemts, pamatojoties uz 2012.gada 3.jūlija komisijas sēdes protokolu, un atbilst Valsts civildienesta likuma 9.panta trešajā un ceturtajā daļā noteiktajam.

No minētā secināms, ka Rīkojums atzīstams par tiesisku un tā atcelšanai nav pamata.

[4] Pieteicēji iesniedza kasācijas sūdzību, pamatojot to ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa neattaisnoti nav konstatējusi vienlīdzības principa pārkāpumu pretendentu vērtēšanas procesā.

[4.2] Tiesa nav ņēmusi vērā to, ka komisija pretendentu vērtēšanu nav veikusi saskaņā ar noteiktajiem kritērijiem, bet gan patvaļīgi noteikusi punktu skaitu, kas apšauba taisnīgu pretendentu atlasi.

[4.3] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka konkursa sludinājumā netika norādīts, ka tiks vērtēti pretendentu iesniegtie rakstveida priekšlikumi par sporta un jaunatnes jomu attīstības tendencēm, lai gan tas tika darīts, neskatoties uz to, ka nebija skaidri noteiktu kritēriju, pēc kādiem to varētu darīt.

[4.4] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka nav iespējams pārbaudīt, pēc kādiem kritērijiem tika vērtēta pretendentu angļu valodas zināšanas, līdz ar to nav pierādījumu par šo prasmju objektīvu un vienlīdzīgu novērtēšanu.

Motīvu daļa

[5] Kasācijas sūdzībā pieteicēji norādīja, ka pretendentu vērtēšanas procedūra liek apšaubīt taisnīgu pretendentu atlasi, jo vakantā amata apraksts un pretendentu vērtēšanas kritēriji bija noteikti pēc tam, kad beidzās pretendentu pieteikšanās termiņš. Līdz ar to ir pietiekams pamats uzskatīt, ka netika nodrošināta pretendentu godīga un vienlīdzīga izvērtēšana un nevar tikt izslēgta iespēja, ka kādam no pretendentiem noteica labvēlīgāku prasību vērtēšanas kritēriju un vērtēšanas veidu.

[6] Valsts civildienesta likuma 9.panta otrā daļa noteic, ka pretendentu atbilstību vakantā ierēdņa amata aprakstā izvirzītajām prasībām izvērtē, ievērojot attiecīgā ierēdņa amata pārbaudes kritērijus, kurus nosaka attiecīgā iestāde. Tādējādi iestādei ir plaša rīcības brīvība noteikt gan ierēdņa amata aprakstā izvirzītās prasības, gan amata pārbaudes kritērijus.

Kā atzīts Augstākās tiesas praksē, tiesai, vērtējot iestādes rīkoto amata konkursu, jāpārbauda, vai konkurss bija objektīvs, vai bija ievērots procesuālais taisnīgums, vai netika pārkāpts patvaļas aizlieguma princips un atšķirīgas attieksmes aizlieguma princips, tostarp, vai visiem pretendentiem bija vienādas iespējas un vienādi apstākļi, kā arī, vai novērtējums veikts pēc tādiem pašiem kritērijiem kā pārējiem pretendentiem (*sk. Augstākās tiesas 2010.gada 25.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-59/2010 10. un 12.punktu; 2012.gada 1.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-30/2012 8.punktu*).

[7] Augstākā tiesa konstatē, ka tiesa šajā lietā tikai daļēji ir vērtējusi konkursa procedūras un norises tiesiskumu. No lietas apstākļiem redzams, ka pretendentu pieteikšanās termiņš bija 2012.gada 12.jūnijs, taču vakantā amata apraksts apstiprināts 2012.gada 14.jūnijā, bet pretendentu vērtēšanas kritēriji apstiprināti tikai 2012.gada 20.jūnijā. Uz šiem apstākļiem pieteicēji tiesai bija norādījuši, kā tādiem, kas pamato viņu prasību atcelt Rīkojumu. Tiesa šos apstākļus nav vērtējusi.

[8] Augstākā tiesa līdzīgā lietā secināja, ka konkursa nolikums, kurā tika noteikts, kā tiks vērtēta pretendentu atbilstība, proti, cik liels svars būs katrai prasībai un atsevišķiem kritērijiem tās ietvaros, ir izstrādāts pēc tam, kad pretendenti jau bija pieteikušies. Tas varēja radīt iespaidu, ka nolikuma

noteikumi varētu būt izstrādāti tā, lai tie atbilstu kādam no pretendentiem. Ņemot vērā, ka uz nolikuma izdošanas brīdi iestādei bija iespējas izvērtēt pretendentu iesniegtos dokumentus, tai bija iespējas noteikt tādus kritērijus, kuri dotu iespēju vislielāko punktu skaitu iegūt konkrētam pretendentam. Tā rezultātā ir būtiski pārkāpts vienlīdzības princips pretendentu atlasē.

Augstākā tiesa atzina, ka, ja procedūra ir tāda, kura liek būtībā apšaubīt taisnīgu atlasi, tad konkurss atzīstams par prettiesisku, pat ja nav iespējams pierādīt, ka procesuālā pārkāpuma rezultātā atlase patiešām bija netaisnīga un pastāvēja nevienlīdzīga attieksme. Gadījumā, ja procesuālais pārkāpums pēc sava rakstura ir tāds, ka rada šaubas par valsts pārvaldes objektivitāti, tas uzskatāms par būtisku *per se,* nemaz nevērtējot attiecīgā pārkāpuma ietekmi uz galīgo lēmumu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 6.jūlija sprieduma lietā Nr.SKA-136/2007 13.,14.punktu*).

Augstākās tiesas atziņas minētajā lietā ir attiecināmas uz izskatāmo lietu, kurā pretendentu vērtēšanas kritēriji apstiprināti pēc tam, kad bija noslēdzies pretendentu pieteikšanās termiņš. Apgabaltiesa nav pārbaudījusi, vai, ņemot vērā minētās Augstākās tiesas atziņas, nav pamats konstatēt būtisku konkursa norises procesuālu pārkāpumu un atzīt apstrīdēto rīkojumu par prettiesisku. Tādējādi apgabaltiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 103.panta pirmās daļas prasības, kas ir pamats apgabaltiesas sprieduma atcelšanai.

[9] Ņemot vērā, ka apgabaltiesas spriedums ir atceļams iepriekš minētā apsvēruma dēļ, Augstākā tiesa neanalizē pārējos kasācijas sūdzības argumentus.

[10] Papildus Augstākā tiesa vērš apgabaltiesas uzmanību uz turpmāk norādīto apstākli.

Kā atzīts Augstākās tiesas judikatūrā, personai, kura piedalījusies konkursā, ir tiesības pārsūdzēt lēmumu par cita pretendenta iecelšanu amatā. Lēmums par personas iecelšanu amatā ir administratīvais akts ar ilgstošu iedarbību, kas ir spēkā visu laiku, kamēr persona ieņem attiecīgo amatu (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 6.jūlija spriedumā lietā Nr.SKA-136/2007 16.punktu*). Kopš pārsūdzētā rīkojuma pieņemšanas ir pagājis krietns laiks. Ir iespējams, ka pārsūdzētais rīkojums jau ir zaudējis savu iedarbību, citiem vārdiem sakot, tas vairs nav spēkā, jo trešā persona tiesvedības laikā varēja būt pārcelta citā amatā vai ar viņu varēja izbeigt dienesta attiecības. Šis apstāklis apgabaltiesai būtu jāpārbauda, lai pareizi noteiktu pieteikuma veidu. Gadījumā, ja pārsūdzētais rīkojums vairs nav spēkā, apgabaltiesai būtu jālemj par rīkojuma tiesiskumu, nelemjot par tā atcelšanu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 2.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 16.jūnija spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.
Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu 71,14 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis A.Guļāns

Tiesnese V.Krūmiņa

Tiesnese L.Slica